

СЕКЦІЯ 3 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 351.711

Блага В.В.*кандидат економічних наук, доцент,**Харківський національний автомобільно-дорожній університет***Доломан К.А.***студент**Харківського національного автомобільно-дорожнього університету***Гордієнко Є.А.***студент**Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

ANALYSIS OF THE INVESTMENT POTENTIAL OF THE NATIONAL ECONOMY

АНОТАЦІЯ

В ході роботи проаналізовано кількість капітальних вкладень у підприємства України; проаналізовано темпи їх росту та приросту; виявлено тенденції, проаналізовано фактори, що стримують інноваційну діяльність в Україні; проведено аналіз інвестиційної привабливості, а також інвестиційного клімату України; виявлено можливі шляхи розвитку інвестиційної привабливості.

Ключові слова: капітальні вкладення, капітальні інвестиції, іноземні інвестиції, розвиток підприємств, національна економіка, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість.

АННОТАЦИЯ

В ходе работы проанализировано количество капитальных вложений в предприятия Украины; проанализированы темпы их роста и прироста; выявлены тенденции, проанализированы факторы, сдерживающие инновационную деятельность в Украине; проведен анализ инвестиционной привлекательности, а также инвестиционного климата Украины; выявлены возможные пути развития инвестиционной привлекательности.

Ключевые слова: капитальные вложения, капитальные инвестиции, иностранные инвестиции, развитие предприятий, национальная экономика, инвестиционный климат, инвестиционная привлекательность.

ANNOTATION

In the course of work analyzed the amount of capital investments in enterprises of Ukraine; analyzed their growth rate and growth; identified trends; identified factors constraining innovation activity in Ukraine; the analysis of investment attractiveness and investment climate in Ukraine; highlight possible ways of development of investment attractiveness.

Keywords: capital investment, capital investments, foreign investments, development of enterprises, national economy, investment climate, investment attractiveness.

Постановка проблеми. Передумовою економічного розвитку України є певні показники, що свідчать про стабільне його зростання, а саме активізація інвестиційної діяльності, збільшення експорту, створення міжнародних зв'язків з іноземними суб'єктами свідчать про відкритість економіки. Особлива роль інвестицій полягає в тому, що вони сприяють накопиченню капіталу, що приводить до розширення виробничих мож-

ливостей країни і економічного росту. Виходячи з характеру і динаміки інвестиційних процесів, можна говорити про загальний стан економіки як держави загалом, так і її регіонів зокрема. Тому для забезпечення стабільного розвитку всіх регіонів країни слід визначити особливу важливість таких показників, як обсяг капітальних інвестицій, рівень інвестиційної привабливості, стан інвестиційного клімату, що, узагальнюючи, об'єднуються в таке єдине поняття, як «інвестиційний потенціал національної економіки».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням інвестиційної діяльності присвятили свої наукові праці такі вчені як, зокрема, Д.Б. Літвак, О.С. Ривак, Г.С. Стефанишин, С.С. Губанов, Б.М. Данилишин, М.Х. Корецький, М.І. Крупка, П.І. Гайдуцький, О.М. Невелева, В.В. Жаров, Н.В. Максимова, О.І. Амоша, С.М. Василенко, К.Д. Гурова. Вони відзначали важливість проведення ефективної інвестиційної політики як інструмента розвитку економіки країни. Питанням інвестиційного клімату, інвестиційної привабливості присвячені праці таких науковців, як, зокрема, І.О. Бланк, О.В. Гаврилюк, А.Б. Гончаров, І.Є. Іваненко-Свинцицька, О.О. Іванонків, Б.А. Карпінський, О.В. Носова, О.В. Пирогов, О.О. Удалих.

Останніми роками для України стало гострими питання інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості. Цим питанням присвячені праці таких науковців, як, зокрема, І.О. Бланк, О.В. Гаврилюк, А.Б. Гончаров, І.Є. Іваненко-Свинцицька, О.О. Іванонків, Б.А. Карпінський, О.В. Носова, О.В. Пирогов, О.О. Удалих.

Мета статті полягає в аналізі інвестиційного потенціалу національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційний потенціал будь-якої країни

можна охарактеризувати сукупністю макро-економічних факторів. З огляду на розширений внутрішній ринок, кваліфікованість робочої сили, потужний науково-технічний потенціал, різноманітність природних ресурсів, наявність інфраструктури Україна повинна займати провідні позиції в рейтингу інвестиційно привабливих країн [1; 2].

Україна має ряд переваг перед іншими державами для залучення іноземного капіталу: має один із найбільших в Європі ринок людських і природних ресурсів, що підвищує зацікавленість нашої держави як об'єкта інвестування світових ТНК, інвесторів гірничодобувної промисловості, сільського господарства, хімічної промисловості та металургії.

Як вже зазначалося вище, інвестиції – важлива передумова розвитку підприємств зокрема та всієї економіки країни загалом. Збільшення капіталовкладень є важливою і необхідною умовою зростання виробничих потужностей і, відповідно, підвищення продуктивності праці. Україна використовує модель відкритої економіки. Тому логічним є те, що наша країна вмотивована на укріплення зв'язків з іншими країнами не тільки у торговому, але й в інвестиційному спектрі. Графічне зображення динаміки капітальних інвестицій для наочності представлено на рис. 1.

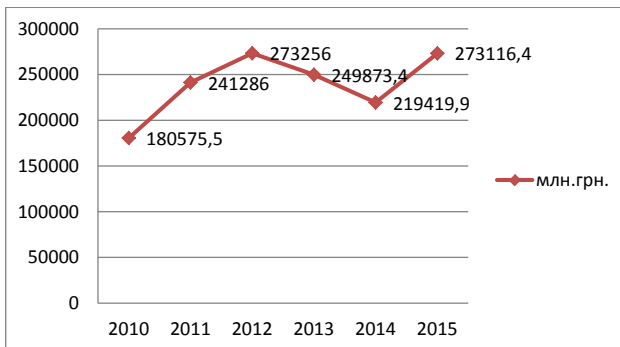

Рис. 1. Капітальні інвестиції в Україну за період 2010–2015 рр. [3]

Проаналізувавши рис. 1, можна виявити, що за період 2010–2012 рр. сума капітальних вкладень у підприємства України мала тенденцію до збільшення; у 2012–2014 рр. кількість інвестицій впала з 273 256 млн. грн. до 219 419,9 млн. грн., що складає 8%; за період 2015–

2016 рр. знову спостерігається збільшення з 219 419,9 млн. грн. до 273 116,4 млн. грн.

Аналіз капітальних інвестицій України представлено у табл. 1.

Проаналізувавши табл. 1, можна виявити, що кількість капітальних вкладень в Україні має тенденцію до збільшення, адже з 2010 р. їх кількість зросла на 51,25%, що є позитивним показником.

Сьогодні залучення інвестицій у вітчизняну економіку та формування сприятливого інвестиційного клімату країни є ключовим завданням. Для досягнення ефективності вирішення такого завдання необхідно підвищити інвестиційну привабливість країни для потенційних інвесторів.

Інвестиційна привабливість України сьогодні залишається низькою, оскільки інвестиційний клімат в Україні є досить ризикованим. З кожним роком частка України у світових обсягах інвестицій скорочується, і в 2013 р. вона становила вже менше 0,2% [4].

Для аналізу інвестиційного клімату України ми взяли оцінювання Європейської Бізнес Асоціації за результатами оцінок 82 керівників компаній-учасниць (рис. 2).

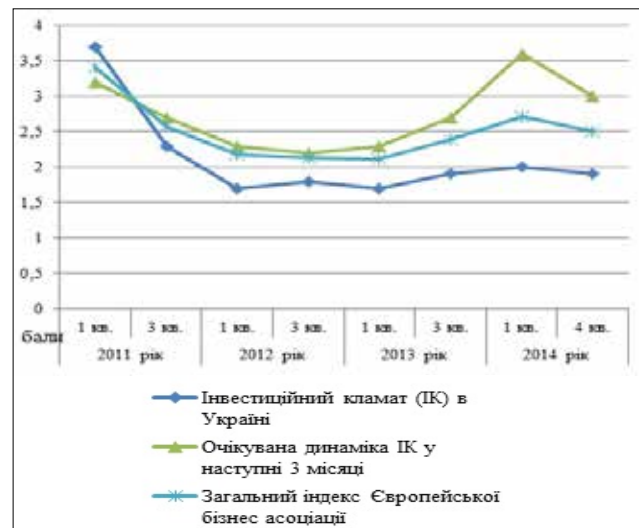

Рис. 2. Оцінки інвестиційного клімату України Європейською Бізнес Асоціацією за 2011–2014 роки [4]

З рис. 2 можна зробити висновок, що найвищі показники інвестиційного клімату в

Таблиця 1

Аналіз капітальних інвестицій за період 2010–2015 рр.

Рік	Капітальні інвестиції	Темп росту, %		Темп приросту, %	
		Базисний	Ланцюговий	Базисний	Ланцюговий
2010	180 575,50	–	–	–	–
2011	241 286,00	133,62	133,62	33,62	33,62
2012	273 256,00	151,33	113,25	51,33	13,25
2013	249 873,40	138,38	91,44	38,38	-8,56
2014	219 419,90	121,51	87,81	21,51	-12,19
2015	273 116,40	151,25	124,47	51,25	24,47

Україні були в 2011 р., де в першому кварталі оцінка ЄБА становила 3,7 балів. Це пов'язано із проведенням в Україні Євро-2012, що на деякий час стимулювало збільшення інвестицій в Україну. В подальшому інвестиційний клімат нашої країни був значно нижчим, і протягом 2012–2014 рр. він не зміг піднятися позначки вище двох балів.

Проте, як стверджує Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (МЕРТ), аналіз щорічного інвестиційного клімату України показав позитивні зрушення.

Незважаючи на те, що Україна має позитивну тенденцію обсягу капітальних інвестицій, сприятливий інвестиційний клімат, а також є досить привабливою державою для інвесторів, існують певні бар'єри, що стримують вливання коштів і перешкоджають розвитку економіки України, серед яких слід назвати такі:

- зношені основні засоби та інфраструктура;
- застарілі технології;
- високий рівень енергоємності економіки;
- низький рівень продуктивності праці;
- низька конкурентоспроможність продукції;
- політико-правова нестабільність;
- розвинута корупція;
- низький рівень розвитку фінансової інфраструктури, незначна інноваційна складова економіки.

Однак, незважаючи на всі негативні фактори, що не дають змогу Україні піднятися до високого рівня економічного розвитку, існують певні «рятувальні» сфери, які мають значний потенціал і можуть допомогти Україні вийти із занепаду і подолати кризу. Основними потенційно успішними напрямками для залучення інвестицій є ті, в яких Україна виступає забезпеченою ресурсами і формує значну потребу ринку саме в певній продукції, а саме:

1) аграрний комплекс; Україна має близько 30% світових чорноземів і традиції вирощування різних продуктів і сировини; потенціал сільського господарства в Україні величезний, і за умови грамотного використання він може перетворити Україну на аграрного лідера;

2) туризм; різні види ландшафтів і кліматичних зон дають змогу займатися як цивілізованим, так і екстремальним туризмом із користю для здоров'я; країна має безліч рекреаційних зон та культурно-історичних об'єктів;

3) транспортний і транзитний потенціал; країна має міжнародні транспортні коридори, газотранспортну систему;

4) науково-технічний потенціал; тут слід сказати про розробки в галузі космічних проєктів, зокрема «Морський старт», атомні технології, авіабудування, кораблебудування, унікальні оборонні технології, виробництво штучних алмазів, антарктичні дослідження, потенціал в області High-tech, виробництво програмного забезпечення;

5) енергетика; країна має альтернативні джерела енергії, сировину і повний цикл виробництва, енергозберігаючі технології.

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна зазначити, що, незважаючи на те, що сьогодні інвестиційна діяльність в Україні перебуває в кризі, що спричинена багатьма як зовнішніми, так і внутрішніми факторами, в неї є достатньо потужний інвестиційний потенціал, який ще не розкритий повною мірою, але має великі шанси виявитися в майбутньому і підняти економіку нашої держави на стабільно високий рівень. Для цього необхідно проводити ряд заходів на державному рівні, які перш за все повинні ліквідувати негативні чинники (починаючи з політичної нестабільності, корупції, інфляції і закінчуючи недосконалістю законодавчої бази), а лише потім створити інвестиційно привабливі умови, що стимулюватимуть вливання коштів іноземними інвесторами, серед яких слід назвати:

- створення високого рівня технологічності;
- створення нових робочих місць, спрямування зусиль на розвиток і підтримку вітчизняного виробника; в цьому питанні не останню роль відіграє рівень готовності підприємств та населення інвестувати кошти для розвитку власного трудового потенціалу [5, с. 108];
- зменшення забруднень навколишнього середовища; сучасна ситуація в Україні характеризується незначними об'ємами впровадження екологічно орієнтованих цільових інвестиційних програм [6, с. 115];
- підвищення рівня готовності об'єктів до прийняття інвестицій;
- достатню частку приватного капіталу;
- імпортозаміщення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Особенности инвестиционного потенциала в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://studbooks.net/53157/ekonomika/osobennosti_investitsionnogo_potentsiala_ukraine.
2. Инвестиционный климат и имидж в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bohush.org.ua/publikacii/detail.php?ELEMENT_ID=403.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Гайдуцький А.П. Не за крихти. Україні потрібна якісно нова стратегія залучення іноземного капіталу / А.П. Гайдуцький [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/finances/ne-za-krihti-ukrayini-potribnayakisno-nova-strategiya-zaluchennya-inozemnogo-kapitalu-_html.
5. Особливості трудового потенціалу національної економіки України / [В.В. Блага, К.А. Доломан, Є.А. Гордієнко] // Глобальні та національні проблеми економіки : електронне наукове видання. – 2016. – Випуск 11. – С. 105–108.
6. Благой В.В. Вдосконалення фінансової політики інвестиційно-інноваційного процесу розвитку автомобільного пасажирського транспорту на регіональному рівні / В.В. Благой, В.В. Блага. – наукове видання. – Х. : Вид-во ХНАДУ, 2015. – 144 с.